

Antwerpen, februari 2013

De weg van het 'ontdoen'
Brief van de bisschop voor de vasten

Broeders en zusters,

Het werkwoord 'ontdoen' staat tegenover 'doen', zoals 'ontbinden' tegenover 'binden' en 'ontspannen' tegenover 'inspannen'. Wat je vastneemt om te 'doen', geef je met 'ontdoen' weer uit handen. Wat je met 'doen' verzamelt, laat je met 'ontdoen' weer los. Bij 'ontdoen' lees ik in Van Dale: *vrijmaken, bevrijden, ontlasten (van)*, zoals in de uitdrukking 'een boek van het omslag ontdoen'. Of: *van de hand doen, verkopen, opruimen, zich losmaken van*, zoals in de uitdrukking 'hij kon zich van dat vooroordeel niet ontdoen'.

Van Vlamingen zegt men dat het 'doeners' zijn. We zeggen het ook graag van onszelf. Wij blijven niet bij de pakken zitten. Liever dan een probleem te laten liggen, gaan we ertegen aan. We vergelijken onze slaagcijfers met de sterkste prestaties uit het buitenland en willen niet achterblijven. We leggen onszelf een stevige werkdruk op en een volle agenda. Bij de evaluatie van medewerkers staan beschikbaarheid, snelheid en daadkracht hoog aangeschreven. "Excelleren" is een nieuw modewoord geworden. We leven in een van de best voorziene samenlevingen ter wereld. Er is weinig wat ons ontbreekt. De cijfers mogen gezien worden.

Toch hangt in onze samenleving een soort systemische onvoldaanheid. Vlaanderen haalt ook scores die we liever niet zien. Zoals de hoge cijfers met betrekking tot het gebruik van psychofarmaca, het aantal zelfdodingen (op steeds jongere leeftijd), de wisseling van gezinsverbanden, het gemis aan 'quality time' (tijd voor onszelf en voor de mensen die ons genegen zijn) en de groeiende kloof tussen rijk en arm. De gelukcijfers volgen de prestatiecijfers niet. Bij het minste euvel loopt het maatschappelijke ongenoegen of de politieke discussie hoog op. De drempel van de intolerantie ligt bijzonder laag. Dat moet ons tot nadenken stemmen.

Op Aswoensdag begint in de Kerk de jaarlijkse veertigdagentijd. Het is een tijd van bezinning en bekering in voorbereiding op het feest van Pasen. Waarmee zijn wij bezig? Waar zitten onze blinde vlekken? Wiens slaven zijn wij vandaag aan het worden? Vanuit een christelijk mens- en wereldbeeld moeten we kritisch blijven kijken naar onze eigen samenleving en, waar nodig, de vinger op de wonde durven leggen. Beantwoordt de evidente gang van zaken in onze samenleving aan de waarheid van de mens en de bedoeling van God? Die kritische vraagstelling kan de Kerk niet naast zich neerleggen. Ze behoort tot de kern van haar zending.

Jaarlijks brengt de vastentijd ons deze moeilijke waarheid in herinnering: dat vrijheid en geluk evenveel met 'ontdoen' als met 'doen' te maken hebben. Mens-zijn heeft immers met beide te maken: met opbouwen en loslaten, met vasthouden en afstaan, met verzamelen en weggeven. Het is een leessleutel voor het Evangelie. Wat heeft Jezus vastgehouden en wat heeft Hij losgelaten? Waarin stapte Hij mee en waarin niet? Wat maakte Hem gelukkig en wat niet? Hoe dichterbij Goede Vrijdag en Pasen, hoe meer zijn levensweg met afstaan en prijsgeven te maken had. Willen we straks Pasen vieren als een feest van 'vrijmaking' of 'verlossing'? Dan moeten we met Jezus eerst nog de weg van het 'ontdoen' nader verkennen.

+ *Johann Bonny*

Bisschop van Antwerpen